

1599

Emportar-se

(ALDC, IX, 2183. El paquet *se l'emportaren*)

Analitzem aquí els significants corresponents al concepte “portar (algú o alguna cosa) amb si sortint d'un lloc, traient-la d'un lloc” (DIEC).

Emportar-se és el mot més general, format amb el verb *portar* ‘dur a coll, o d'ací allà; transportar’, del llat. PORTARE, congènere del fr. *porter*, oc. *portar*, it. *portare*, que, a còpia de construccions com *se'n porta*, aglutinat el verb amb els pronoms, va generar *emportar-se*, formació que es va generalitzant des del s. XVI, però que no apareix en els diccionaris fins a Labèrnia (1839); tanmateix, resten recialles del verb simple, *portar(-se)*.

Paral·lelament al canvi de *portar-se/emportar-se* es troba *dur-se/endur-se*, un verb der. del llat. DŪCĒRE, conservat només en cat. i romanès (*duce*);

la freqüència de combinacions com *se'n du*, *se'n dugué*, va generar la var. aglutinada *endur-se*. En canvi, *llevar-se*, evident castellanisme modern, arribat des del murcianomanxec, rarament coneix la var. *enllevar-se* 118, 125; veg. mapa 1496.

La resposta *prendre*, sempre pronunciat *pendre*, amb dissimilació de bategants, sembla inadequada a l'enunciat. Des d'una perspectiva geogràfica, *emportar-se* coneix una àrea molt extensa, interrompuda per *endur-se* del bal., que no sol usar *emportar-se*, i de parlars esparsos del cat. peninsular, a voltes amb polimorfisme amb *emportar-se*. *Emportar-se* és mot normatiu des del DOrt, 1917; *endur-se*, des del DG1, 1932.

